

Előhang egy novellához

Mit mondhat olyan szerző századunkban, két világháborúval is megbélyegzett, sőt egy harmadik fenyegetését is hordozó XX. századunk végén a háborúról, aki tizenöt évvel az utolsó lövés után született? Olyan kérdés ez, melyre válaszolnom kell, amikor (a Palócföld szerkesztősége felkérésére) Mircea Nedelciu elbeszélését választom a mai román próza és a magyar olvasó találkozására.

Mircea Nedelciu 1950-ben született; első irodalmi próbálkozásaival még diákként, a bukaresti román nyelv tanszék égisze alatt működő Junimea irodalmi kör keretein belül jelentkezett. Szerzői kötettel 1979-ben debütált. Már akkor világossá vált, hogy ez a fiatal író elégtelennek ítéli a hagyományos prózairás módozatait, melyek konvencionálisai meghamisítják a valóságot – írja róla Mircea Iorgulescu, az Arhipelag című, 1981-ben megjelent prózaantológiában, tárgyunk: A 4. számú pékség története című elbeszélés bevezetésében. – Helyette egyféle tágabb, átjogóbb idősíkot választ, ahonnan az egyetemesség igényével szemlélve tárgya jelenségeit, visszahatni igyekszik a jelen pillanatvalóságának hitelesítésére. Ennek az írói módszernek és nézőpontnak szellemében éli át G. P. káplár, a második világháborúban német csatlósként harcoló román hadsereg gébás altisztje, a Donig-vonulás eseményeit.

Választásomat különösen indokolttá teszi, hogy Mircea Nedelciu a nemzetpolitikai propagandára különben oly alkalmas környezetben és hőssel, aki a szó jobbik értelmében mégis „egy néplélek”, és viseli románsága sajátos jegyeit, nem fúti túl, nem alacsonyítja közbellyé a nemzet, haza, anyaföld, a szeretet és nem utolsósorban a humanitás fogalmait. Mircea Nedelciu nem ködösít történelmet, nem költőiesít szólamokat egykori frontkatonák utódként, nem rangsorolja a front és környéke soknemzetiségű hadait sem szerepük, sem sorsuk szerint, de jelképes jelleggel ruház fel mindent, amit G. P. káplár feljegyzésein keresztül, említésre méltónak ítél.

Hőse egyszerű parasztember, akit a törvény tisztelete és a behívóparancs mintegy akaratan és tudatan kívül kever el a Nagy Orosz Mezőségen emberekkel, gépekkel, rombolással, de a táj szépségeivel is; G. P. káplár nem ítélkezik, pusztán elszenved, miközben megszokott gazdálkodó életét próbálja élni a megváltozott környezetben is, mintha tudná, hogy nem azok közül való, akik a szerepeket kiosztották. Szomorú, s jóhiszeműsége által kiszolgáltatott hős G. P., azaz a Bundás, de ugyanezekért melegen – a jelképeség értékével általánosan: emberi is; az időtlen milliók prototípusa, akik egyetlen egy dologhoz értenek, az élet mesterségéhez.

Hőse helyett, aki csupán adatokat és helyszíneket rögzít naplójában, a zárójelek kiemelt szövegében jelenlevő szerző magyaráz, kérdez és ítélkezik, oly módon, hogy okfejtéseiben figyelmeztessen az ébenség köntösében már dülő III. világháborúra is.

MÁTYÁS B. FERENC